

СРЕЋНА
НОВА

2024+

Срећну Нову годину и божићне празнике жели
Вам Фармацеутска комора Србије

Припрема новог Акционог плана за дигитализацију здравства за период 2024-2025

Закључак РГ Коморе, уз додатно образложење и законски основ, предат
надлежним институцијама.

Успешно спроведена провера квалитета стручног рада у 2023

Од 4. октобра до 15. новембра, у 94 апотеке од стране 211 стручних надзорника.

САЗНАЈ ВИШЕ

Кардиоваскуларно-бубрежно-метаболички синдром

Фалсификован Ozempic заплешен у Великој Британији

Фармацеути и лекари као тим- Нове функционалности еАпотека

Поштоване колегинице и колеге,

На крају 2023 године желим да се сваком од вас захвалим за труд који улажете као би испунили нашу заједничку мисију унапређивање апотекарског сектора Србије.

Година иза нас била је испуњена активностима, динамична и изазовна, али уз дефинисане циљеве, комуникацију са чланством и органима, прилагођавање променама, изазове смо превазишли и годину успешно завршавамо.

Поносни смо што смо реализовали до сада највећи пројекат Фармацеутске коморе „Питај ме за ХПВ“. Пројекат је укључио 250 фармацеута који су 26000 пута пружили услугу саветовања о ХПВ вакцини. Допринос фармацеута је препознат и за овај пројекат Комора је добила признање – Плакету за допринос о подизању свести о ХПВ вакцинацији.

Континуирано смо радили на унапређењу и промовисању стандардизованих фармацеутских услуга за дијабетес, антибиотике и астму. Број учесника у саветовалиштима за ове три услуге на крају године је 641, а број пружених услуга 15686.

Водич Добре апотекарске праксе почео је да се примењује од 1. априла. Имплементирање водича и подршка чланству спроводила се скоро на дневном нивоу.

У завршној фази је израда документа Национални оквир компетенција фармацеута који је развијен као заједнички стратешки документ Фармацеутске коморе Србије и Коморе фармацеута Републике Српске са тежњом да се обезбеде одговарајући стандарди и смернице за професионални рад фармацеута и његово континуирано унапређење. Усвајање документа очекује се почетком наредне године.

Пројекат Коморе Едукација деце у предшколским установама и школама ове године је имао највећи број укључених фармацеута. Укупно 220 фармацеута едуковало је око 21000 деце. Предавања на шест различитих тема изазвале су велико интересовање како деце тако и наставног особља.

У овој години Комора је организовала 8 акредитованих стручних састанака, акредитовала 3 нова пакета и реакредитовала 4 пакета ВШО.

Снимили смо 12 спотова за правилно коришћење инхалационих пумпица и јаснијег приказа технике инхалације.

Спровели смо редован спољни стручни надзор у 94 апотеке уз ангажовање 211 стручних надзорника.

Приоритетне активности које бих издвојила у наредној години:

- Имплементација нових услуга које су стандардизоване у току 2023 године: за пацијенте са хипертензијом, новоуведени лек и вакцинацију.
- Наставак учешћа на изради новог Акционог плана у складу са Правилником за дигитализацију у здравственом систему (2022-2025) и недавно усвојеним Законом о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства. Сегмент који је у интересу наше струке је увођење еКартона уз могућност да магистар фармације има увид у извештај лекара опште медицине (изабрани лекар) и целокупну терапију како би се пружила квалитетна фармацеутска здравствена заштита.
- Имплементација новог Националног оквира компетенција за фармацеуте.
- Спровођење редовне провере стручног рада у нових 100 апотека од стране 297 стручних надзорника.
- Редизајн и нове функционалности корисничког сервиса за чланове Коморе и развој мобилне апликације.
- Број чланова Фармацеутске коморе на крају 2023 године је 8235 (обавезних и добровољних). Само кад смо заједно подржавамо једни друге, делимо идеје, решавамо проблеме, радимо на пројектима и побољшавамо професионални развој. Кад су наше везе јаке тада се и постиже заједнички успех.

Срећна Нова година члановима Фармацеутске коморе!

Желим вам успех у професионалним подухватима, пуно здравља и задовољства током наредне 2024 године.

Славица Милутиновић, дипл. фарм.
Директорка Фармацеутске коморе Србије

Припрема новог Акционог плана за дигитализацију здравства за период 2024-2025

Припремила: Славица Милутиновић, дипл. фарм.

Министарство здравља је иницирало процес припреме новог Акционог плана у складу са Правилником за дигитализацију у здравственом систему (2022-2025) и недавно усвојеним Законом о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства (Сл. гласник РС, бр 92/2023). У току децембра месеца одржано је више заједничких састанака и прва у низу најављених радионица, којима су присуствовали и представници Фармацеутске коморе Србије.

Радна група Фармацеутске коморе Србије за дефинисање предлога параметара којима ће магистар фармације имати приступ у еКартон, донела је закључак да магистар фармације треба да има увид у извештај лекара опште медицине

(изабрани лекар) и целокупну терапију како би се пружила квалитетна фармацеутска здравствена заштита. Овај закључак, уз додатно образложење и законски основ, представљен је Координационом телу за дигитализацију и послат председници овог тела, премијерки Ани Брнабић.

Први акредитовани семинар у организацији Службе за фармацеутску здравствену делатност КБЦ Звездара

Припремила: Маг. фарм. спец. Татјана Савковић

Рад Службе за фармацеутску здравствену делатност КБЦ Звездара организован је у оквиру Одељења за инфузионе растворе и Одељења за лекове и медицинска средства, са Одсеком за клиничку фармацију. Од 24 запослена, фармацеутске услуге пружају 7 магистара фармације и 13 фармацеутских техничара. Поред конвенционалних услуга, магистри фармације у зависности од специјалности, у сарадњи са медицинским особљем КБЦ Звездара, учествују у пружању здравствене заштите хоспитализованим пацијентима.

Семинар Мултидисциплинарни приступ лечењу одржан је 09.11.2023. године, у КБЦ Звездара. Кроз три тематске целине представљена је сарадња

болничких фармацеута са Клиником за очне болести "Проф Др Иван Станковић", Клиником за хирургију "Никола Спасић" и Клиником за интерне болести.

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

Фармацеутска токсикологија – избор за фармацеуте који желе да знају више

Припремили: Прим. др сц. Предраг Вукомановић и проф. др Зорица Булат

Сигурни смо да се у току свакодневног рада у апотекама сусрећете са различитим питањима и недоумицама који се односе на широко поље које покрива област токсикологије. Секција за фармацеутску токсикологију Удружења токсиколога Србије, припремила је анонимни упитник са намером, да уз вашу помоћ и сугестије, осмислимо актуелне теме које ће вам врхунски ауторитети из тих области презентовати и олакшати тражење одговора на различита питања из токсикологије.

ЛИНК за попуњавање упитника [ОВДЕ!](#)

Поред тога позивамо Вас и да постанете члан Удружења токсиколога Србије, Секције за фармацеутску токсикологију [ОВДЕ!](#)

20 година Фармацеутске коморе Републике Српске

Припремио: маг. фарм. спец. Желимир Јањић

Поводом 20 година од оснивања Фармацеутске коморе Републике Српске, 11. децембра у Бања Луци одржана је свечана академија. Обележавању јубилеја присуствовали су представници Министарства здравља, Агенције за лекове, комора и других институција. На позив председнице коморе прим. маг. фарм. Јадранке Бјелаковић свечаности су присуствовале директорка коморе Славица Милутиновић и генерални секретар коморе Драгана Рајковић.

Непосредно пре академије одржана је седница Извршног одбора и Скупштине ФКРС, на којој је усвојен документ „Оквир за процену компетенција фармацеута“, који је развијен као заједнички стратешки документ Фармацеутске коморе Србије и Коморе фармацеута Републике Српске са тежњом да се обезбеде одговарајући стандарди и смернице за професионални рад фармацеута и његово континуирано унапређење.

О раду на документу, његовим доменима, индикаторима и његовом значају говорили су председник Извршног одбора Желимир Јањић, председница радне групе ФКРС маг.фарм.спец. Ђурђица Копанџа, председница радне групе ФКС проф. др Светлана Стојков и директорка Фармацеутске коморе Србије Славица Милутиновић.

Програм је настављен доделом признања фармацеутима Републике Српске који су својим

радом у првих 20 година Коморе пружили допринос грађењу фармацеутског сектора у Републици Српској.

Студенти Фармацеутског факултета у Београду – добитници MSD awards на Конкурсу за студенте

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Компанија MSD, по први пут ове године организовала је **MSD Awards – Конкурс за студенте**, за најбоље идејно решење које би унапредило квалитет здравствене заштите у области: превенција и рано откривање карцинома плућа, смањење антимикуробне резистенције и повећање обухвата имунизације против ХПВ, код деце узраста 9-19 година.

На конкурс је учествовало 37 тимова, укупно 147 студената, са 11 различитих факултета, и свих Универзитета у Србији. **Две, од три прве награде припале су тимовима студената са Фармацеутског факултета у Београду.** Тим који је освојио прво место осмислио је пројекат на тему повећања обухвата имунизације против ХПВ, код деце узраста 9 до 19 година, док је тема пројекта студенског тима који се пласирао на треће место била везана за повећање превенције и рано откривање карцинома плућа. Поред новчаних награда, победничка екипа студената добила је и могућност тромесечне праксе у компанији MSD.

Овом приликом желимо да честитамо победничким тимовима, као и свим студентима који су узели учешће на овом такмичењу! Награде су додељене на годишњем **MSD Inventing for life event-u**, одржаном 7.12.2023. у Београду.

Успешно спроведена провера квалитета стручног рада у 2023

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Фармацеутска комора Србије је успешно реализовала редовну спољну проверу квалитета стручног рада у периоду од **04. октобра до 15. новембра 2023 године**, у **94** апотеке од стране **211** стручних надзорника. Провером квалитета стручног рада Фармацеутска комора је добила увид у: примену стандарда и норматива, као и Водича ДАП у свакодневном раду, недостатке у раду, приоритетне проблеме и здравствене потребе, стручну спрему запослених, едукацију здравствених радника и техничке услове рада. **Сви извештаји су у складу са законским роковима послати Министру здравља на даљу надлежност.**

У 2024 години за редовну спољну проверу квалитета стручног рада предложено је **100** апотека. Број стручних надзорника који ће обављати надзор је **297**. Стручни надзорници су представници образовних институција, професори са факултета, фармацеути из апотека, обавезни чланови Коморе, са радним искуством од најмање 5 година радног стажа у апотеци.

Седница Одбора огранка и Клуба чланова Скупштине Војводина

Припремила: маг. фарм. спец. Дара Видаковић, председница Одбора огранка

Трећа седница Одбора огранка и Клуба чланова Скупштине Фармацеутске коморе Србије са Огранка Војводина одржана је 12.12.2023. године. Колеге су се одазвале позиву и по други пут се уживо у овој години окупиле у седишту Огранка у Новом Саду. Након обавезног дела седнице отворена је дискусија на којој су разматране бројне теме у циљу дефинисања активности Огранка у наредној години. У пријатној атмосфери уз размену мишљења и искустава из праксе дошло се до бројних предлога, сугестија и идеја које би могле допринети побољшању квалитета фармацеутских услуга, као и препознавању кључне улоге фармацеута у систему здравствене заштите. Заједнички рад нам је помогао да лакше дефинишемо узроке проблема са којима се сусрећемо у свакодневној пракси, као и да дамо

предлоге и сугестије за суочавање са бројним изазовима које нам доноси сваки нови радни дан. **Драге колеге, желимо свима много више заједничког рада и дружења, као и здраву, ведру, безбрижну и веома успешну Нову 2024. годину!**

Награда за професионалну изврсност

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Проф. Катарина Вучићевић, запослена на Катедри за фармакокинетику и клиничку фармацију, Фармацеутски факултет - Универзитет у Београду је овогодишња добитница престижне награде „Предводница“ за 2023. годину, коју додељује удружење „Фулбрајт и пријатељи“ (*Fulbright & Friends*) за професионалну изврсност. Награда се додељује за постигнућа у претходном петогодишњем периоду са циљем одавања признања појединачном изузетном доприносу у оквиру области развоја науке и истраживања, унапређења струке или професије и позитивних друштвених промена у Србији, а кандидати су добитници неке од стипендија Државног секретаријата Сједињених Америчких Држава. Проф. Катарина Вучићевић је, као добитница Фулбрајт стипендије за

пост-докторско истраживање и усавршавање, боравила годину дана (2016-2017.) на Универзитету Калифорнија Сан Франциско. Награда је уручена на свечаном пријему 14.11.2023. у Београду.

ПРЕДСТАВЉАМО КОЛЕГЕ УЧЕСНИКЕ ПРОЈЕКТА КОМОРЕ ЕДУКАЦИЈА ДЕЦЕ У ШКОЛАМА И ВРТИЋИМА!

Марко Крстић, Др сци. мед. - Београд

Одувек сам волео да се бавим едукацијом деце, а нарочито од како ми малишани долазе у апотеку да се јаве и попричају са мном. Годинама сам био координатор поставке Фармацеутског факултета на Фестивалу науке, где је циљ готово исти као и циљ овог пројекта - приближити нашу струку широј популацији, почевши од најмлађих. Сматрам да је потребно да покажемо шта знамо, можемо и желимо као најдоступнији здравствени радници. Следеће године очекујем још нових тема и да пројекат траје за нијансу дуже. Едуковао сам велики број деце, можда „претерао“, али је немогуће рећи НЕ нарочито у великим школама. Ја сам ове године добио крила од мојих малишана и спреман сам и за наредну годину.

[Цео текст на ЛИНКУ!](#)

Наташа Егерић, Маг. фарм. - Трстеник

На овом пројекту радила сам заједно са колегом из апотеке, па нам је сам процес организације био лакши. Велику захвалност дугујемо директорима и педагозима школа који су препознали важност овог пројекта и дозволили нам да одржимо предавања у њиховим школама. Наставници су нам дали потпуну слободу и уступили нам већи део својих часова јер су сматрали да су ово теме које су веома битне за децу овог узраста. Уз овакву подршку, организација нам није била проблем и јако сам поносна што смо успели да допремо до великог броја деце.

[Цео текст на ЛИНКУ!](#)

Андреа Сакалаш, Маг. фарм. спец. - Сремска Каменица

Ја сам у овај пројекат кренула са врло скромним очекивањима. Контактирала сам ОШ "Никола Тесла" у Новом Саду, мислећи да ћу одржати часове у неколико разреда. Међутим захваљујући учитељици моје деце Мирели Вучковић која је поделила информацију са својим колегама, као и директору школе Игору Милићевићу, који је показао велико интересовање за овај пројекат, организована је едукација свих првих, других, трећих и петих разреда основне школе у периоду од три дана. Мој највећи утисак је да су нам деца сјајна!

[Цео текст на ЛИНКУ!](#)

Александра Малић, Маг. фарм. - Инђија

Поносна сам на примене иновативних метода како би се деци приближио концепт јавног здравља. Кроз креативне игре, дискусије и интерактивне активности, учење о здрављу је постало забавно и едукативно. Такође сам поносна и на свој допринос стварању дугорочног утицаја на децу кроз образовање о јавном здрављу. Радећи на подстицању свести о здравственим навикама које ће их пратити кроз живот, чинимо позитиван утицај на њихову будућност.

[Цео текст на ЛИНКУ!](#)

Антимикробна резистенција у фокусу земаља ЕУ

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Према најновијим извештајима Европског центра за превенцију и контролу болести (ECDC), објављеним средином новембра 2023, случајеви инфекције крви бактеријом *Klebsiella pneumoniae* које су отпорне на стандардну терапију порасле су за скоро 50% између 2019. и 2022. године. Док су Аустрија, Финска, Француска и Малта обуздале ове инфекције, у Словенији је стопа инфекција клебсијелом отпорном на лекове порасла за преко 590 одсто, а у Мађарској 530 одсто од 2019. до 2022. Један од циљева, око кога су земље ЕУ овог лета постигле консензус, је да се обезбеди да најмање 65% антибиотика који се користе у Европи буду лекови првог избора које је одредила СЗО, јер они у мањој мери доприносе настанку антимикробне резистенције. Тренутно је само девет земаља ЕУ испунило или премашило овај циљ.

ECDC је овог новембра позвао на јаче интервенције и акције уз напомену да је решавање проблема резистенције на антимикробне лекове хитна и колективна одговорност.

Кардиоваскуларно-бубрежно-метаболички синдром

Припремила: маг. фарм. Емилија Трбовић

American Heart Association (АНА) уводи ново здравствено стање које подразумева преклапање неколико здравствених проблема као специфично здравствено стање које се зове кардиоваскуларно-бубрежно-метаболички (ЦКМ) синдром. ЦКМ синдром је стање у коме особа има неколико здравствених проблема који се преклапају, а један може изазвати други и обрнуто. У овом случају, здравствени проблеми су кардиоваскуларне болести, болест бубрега, дијабетес типа 2 и гојазност. Увођењем овог синдрома уведен је и нови *Prevent* калкулатор за процену ризика од развоја ЦКМ синдрома, како би се лечење започело на време. Увођење скрининга почиње рано од 30 година старости а обухвата и факторе ризика као што су конзумирање цигарета, вредности холестерола, систолни крвни притисак, примена антихипертензивних лекова, примена статина, дијабетес и вредност eGFR за процену бубрежне функције.

Извор података [ОВДЕ!](#)

Апотеке у Енглеској се избориле за наплаћивање фармацеутских услуга

Припремила: маг. фарм. спец. Николина Скорупан

Од 31.1.2024. апотеке у Енглеској ће од државе наплаћивати 1000 фунти месечно и 15 фунти по пруженој услузи из пакета „*Pharmacy first*“. Програм „*Pharmacy first*“ подразумева да се пацијенти са блажим симптомима обраћају фармацету, који процењује да ли пацијента треба упутити лекару или не. Ако пацијента не треба упутити лекару, фармацеут пружа савет и прописује терапију. Услуга се односи на: синуситис, бол у грлу, инфициране уједе инсеката, импетиго, херпес зостер, некомплицоване уринарне инфекције код жена и акутну упалу средњеуш уха. До краја марта 2025. биће уведене и услуге за контрацепцију и контролу крвног притиска.

Извор: [The Pharmaceutical Journal](#) [ОВДЕ!](#)

Фалсификован Ozempic заплeњен у Великој Британији

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Између јануара и октобра 2023. године, *Medicines and Healthcare products Regulatory Agency (MHRA)* је запленила 500 лажних Ozempic пенава за ињекције у Великој Британији, пре него што су доспели у легални ланац снабдевања. Пенови нису стигли у апотеке и ниједна није издата пацијентима. Још 369 потенцијално лажних Ozempic пенава је такође заплeњено на незаконит начин, саопштила је *MHRA* 18. октобра ове године. Регулатор за лекове упозорио је да ове лекове треба да прописује и издаје искључиво здравствени радник и да све што се добије ван овог процеса (онлајн и без захтева за рецептом) представља ризик да буде лажно и опасно.

Велика Британија није сама у борби против лажних лекова за мршављење. Прошлог месеца Европска

агенција за лекове упозорила је земље да су фалсификати ушли у ланац снабдевања, а недељу дана касније Аустрија је известила да је неколико људи хоспитализовано и да им је неопходна медицинска нега.

Детаљније на [ЛИНКУ!](#)

Фармацеути и лекари као тим

Маг.фарм. Биљана Главоњић

Од раздвајања медицине од фармације у XIII веку постоји доза ривалитета и конкуренције међу лекарима и фармацеутима. Свест да добро израђен и издат лек говори о стручности апотекара исто толико колико одређује успех лечења па самим тим и успех лекара, променила је наш однос и он се данас базира на поверењу и узајамном поштовању. Унапређење међусобног односа, у развијеним земљама, један је од важних задатака.

еАпотека у новим функционалностима нуди и опцију која нам омогућава размену мишљења о терапији, што треба да нам буде циљ за 2024. годину. У централном систему је омогућена комуникација преко платформе еАпотека, где фармацеут може да кроз Захтев за измену

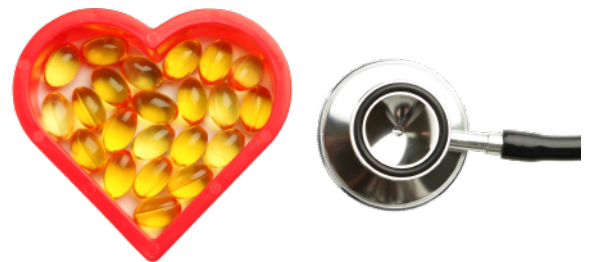
предложи измену терапије/рецепта или затражи консултацију од изабраног лекара путем текстуалне комуникације кроз Напомену.

Више о овој опцији у Брошури - Нове функционалности еАпотека [ОВДЕ!](#)

Витамин Д и кардиоваскуларне болести

Припремила: маг. фарм. спец. Милена Милојевић

Употреба витамина Д је последњих година у експанзији, чега смо сведоци у свакодневном раду. Велики број клиничких студија испитује улогу и значај витамина Д у многим индикацијама. Између осталог, витамин Д добија све већу пажњу због његове потенцијалне улоге у превенцији кардиоваскуларних болести и дијабетес мелитуса тип 2. Наиме, неколико епидемиолошких студија је показало да дефицит витамина Д са собом носи повећани ризик за развој болести срца, можданог удара, хипертенизије и дијабетеса. У етиопатогенези многих стања, попут атеросклерозе, налази се инфламација, па је

очекивање позитивног ефекта витамина Д, као имуномодулаторног агенса, оправдано. Ипак, студије које испитују ефекат суплементације витамином Д код КВБ су у току тако да званичне препоруке још увек не постоје.

Опширније на [ЛИНКУ!](#)

КОНТИНУИРАНА ЕДУКАЦИЈА ВИРТУЛЕНА ШКОЛА ОБРАЗОВАЊА

- Ц-1-27/23** Значај и улога апотека у промоцији ХПВ вакцинације – Питај ме за ХПВ (5 бодова), до 13.03.2024.
- Ц-1-55/23** Фармацеутска услуга - предуслов за повећање степена адхеренце код пацијената на терапији антибиотицима (5 бодова), до 21.08.2024.
- Ц-1-60/23** Нова услуга фармацеута у јавним апотекама: Преглед примене новоуведених лекова за терапију хроничних болести (5 бодова), до 21.08.2024.
- Ц-1-65/23** Стандардизована фармацеутска услуга код пацијената са дијабетесом (5 бодова), до 20.11.2024.
- Ц-1-66/23** Унапређење стандардизоване фармацеутске услуге код пацијената са дијабетесом, (5 бодова), до 20.11.2024.
- Ц-1-67/23** Стандардизована фармацеутска услуга за пацијенте са астмом (5 бодова), до 20.11.2024.
- Ц-1-69/23** Улога фармацеута у промоцији вакцинације против сезонског грипа и пнеумокока (5 бодова), до 20.11.2024.

КОНГРЕС ЗДРАВСТВЕНИХ РАДНИКА У ПРИВАТНОМ СЕКТОРУ

Датум и место одржавања: 1. и 2. март 2024. године, хотел *Crowne Plaza* у Београду.

Број акредитације: А-1-2011/23

Циљна група: лекари, фармацеути, биохемичари, стоматолози, медицинске сестре и здравствени и фармацеутски техничари.

Број бодова: 8 бодова за слушаоце.

Линк за пријаву и уплату котизације: <https://www.kongresprivatnika.rs/prijavni-formular/>

ФИНАНСИЈСКИ МЕНАЏМЕНТ У ЗДРАВСТВУ - КОМЕРЦИЈАЛНИ И ЕТИЧКИ ИЗАЗОВИ

Датум и место одржавања: 23. март 2023. године, Шабац

Број акредитације: Б-136/23

Циљна група: фармацеути, лекари, стоматолози, биохемичари, медицинске сестре, здравствени техничари

Број бодова: 6 бодова за слушаоце.